

בבית המשפט העליון

רע"א 6902/06

בפני: כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופט א' גרוניס
כבוד השופט י' אלון

המבקש: מנשה דרור צדיק

נגד

המשיבים: 1. הוצאת עיתון הארץ בע"מ ואח'

בקשת רשות ערעור על פסק-דין של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו מיום 29.6.06 בע"א 1974/04 שניתן על-ידי כבוד השופטים א' שילה, ע' פוגלמן ור' רונן

תאריך הישיבה: י"ז בטבת התשס"ח (26.12.07)

בשם המבקש: עו"ד דוד שוב; עו"ד שלי פלד

בשם המשיבים: עו"ד טל ליבליך; עו"ד תום נוימן

פסק-דין

המשנה לנשיאה א' ריבלין:

בפנינו בקשת ערעור על פסק דינו של בית המחוזי בתל אביב-יפו (כבוד השופטים ע' פוגלמן, ר' רונן וא' ש' שילה) אשר קיבל את ערעורם של המשיבים על פסק דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כבוד השופטת י' שבח) וקבע כי אין לחייב את המשיבים לפצות את המבקש.

1. המבקש הוא בן המגזר החרדי. באחד מן הימים בחודש ינואר 2002 עמד המבקש בצד דוכן שהקים להפצת ספרי קודש בסמוך לבניין "דיזינגוף סנטר" בתל אביב. איתרע מזלו והדוכן ניצב בסמוך לחנות שבתוכה הוצבה תמונת פרסומת, אשר תוארה על ידי בית משפט השלום באופן הבא:

...פוסטר ענק, גדול מימדים, שהיה תלוי בחלון הראווה של החנות אשר בחזיתה הציב התובע את דוכנו, ובו נצפית אישה לובשת מכנסונים קטנים והדוקים, הניצבת ברגליים פשוקות ביניהן נשקפת דמותו של גבר המתבונן בה.

בשלב מסוים הבחין המבקש כי המשיב 4, צלם עיתונות במקצועו, מנסה לצלמו. בתגובה להתנגדותו החריפה של המבקש ליטול חלק בצילום, הבטיח לו המשיב 4 כי התמונות שהוא נוטל יהיו לשימושו האישי בלבד. הבטחה זו נתגלתה כקצרת מועד וחסרת כיסוי שכן ביום 22.2.2002 פורסמה התמונה במדורו הקבוע של המשיב 4 בעיתון "הארץ" שבהוצאת המשיבה 1. המבקש הגיש תביעה כנגד הוצאת עיתון הארץ בע"מ (המשיבה 1), כנגד עורכיה (המשיבים 2 ו-3) וכנגד הצלם (המשיב 4) בטענה כי פרסום הצילום פגע בפרטיותו ומהווה פרסום לשון הרע כנגדו.

ההליכים הקודמים

2. בית משפט השלום קבע כי הפרסום מהווה פגיעה בפרטיות לפי סעיף 2(4) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן: חוק הגנת הפרטיות), כיוון שיש בפרסום כדי להשפיל את המבקש ולבזותו בקרב הקהילה החרדית שבה הוא חי. בית משפט השלום קבע כי לא מתקיימת במקרה זה הגנה כלשהי לפי חוק הגנת הפרטיות. לשיטתו של בית משפט השלום, לא חלה בענייננו ההגנה הקבועה בסעיף 18(3) לחוק, כיוון שאין עניין ציבורי המצדיק את הפגיעה בפרטיות. בית משפט השלום מצא כי יש לייחס למבקש אשם תורם בכך ש"בחר" למקם את דוכנו בסמוך "לפוסטר הפרובוקטיבי". סכום הפיצוי שנקבע על ידי בית משפט השלום, לאחר הפחתה של 10,000 ש"ח בגין האשם התורם, הועמד על סך של 20,000 ש"ח. בית משפט השלום דחה את טענתו של המבקש כי מדובר בפרסום לשון הרע, שכן לשיטתו, התקיימה כאן ההגנה הקבועה בהוראת סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק איסור לשון הרע) בדבר פרסום דבר אמת שיש בו עניין ציבורי.

3. בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור שהגישו המשיבים על פסק דינו של בית משפט השלום. בית המשפט קבע כי גם בהנחה שיש בפרסום פגיעה בפרטיות, הרי שעומדת למבקשים הגנת סעיף 18(3) לחוק הגנת הפרטיות. המבקש – כך קבע בית המשפט המחוזי – "הוא זה שבחר את מיקום הדוכן שבו חולקו ספרי הקודש לציבור החילוני, מתוך בחירתו החופשית ולאחר שהיה אמור להיות מודע לסביבה על כל מרכיביה. הוא זה שמצא לנכון להתייזב בצמוד לחלון הראווה שהציב את הפוסטר שעליו יצא הקצף". לפיכך, קבע בית המשפט המחוזי כי "אין מדובר בהגנה על מי שמבקש להעזב לנפשו, וכי מידת הפגיעה בפרטיות היא מוגבלת". במצב זה – כך נקבע – גוברים משקלם של חופש הביטוי ושל האינטרס הציבורי בפרסום על הפגיעה בפרטיות (בהנחה שפגיעה זו אכן קיימת). בית המשפט המחוזי אישר את נימוקיו של בית משפט השלום לדחיית תביעתו של המבקש לפי העילה שבחוק איסור לשון הרע.

המבקש הגיש בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי. בעקבות הדיון שנערך בפנינו, הגישו הצדדים סיכומים משלימים בשאלה אם מתקיימת בענייננו פגיעה בפרטיות כמובנה בהוראת סעיף 2(8) לחוק הגנת הפרטיות.

טענות הצדדים

4. המבקש שב וחוזר על טענותיו כי בפרסום יש משום פגיעה בפרטיות ומשום לשון הרע. במיוחד מדגיש הוא, בטיעונו, את העובדה שהוא "הודיע באופן נחרץ על סירובו כי תמונתו תפורסם ואף קיבל הבטחה מפורשת על כך מהמשיב מס' 4" [הדגשה במקור, א' ר']. המבקש טוען, בין היתר, שאין בפרסום עניין ציבורי המצדיק את הפגיעה בפרטיות, שכן הוא אדם פרטי והוא צולם שלא במסגרת אירוע ציבורי כלשהו. לשיטתו, אין הצדקה להעדפת חופש הביטוי בנסיבות שבענייננו והאיזון בין הפגיעה לבין העניין הציבורי לא בוצע כהלכה על ידי בית המשפט המחוזי.

5. המשיבים סבורים כי אין ליתן רשות ערעור כיוון שלא נתקיימו התנאים לקיום דיון ב"גלגול שלישי" בעניין זה. לגוף העניין, סבורים המשיבים כי לא התקיימה בענייננו פגיעה בפרטיות כמובנה בחוק הגנת הפרטיות. לשיטתם, הפרסום אינו "מבזה" או "משפיל", כך שאינו נכנס בגדר הוראת סעיף 2(4) לחוק. כמו כן, טוענים המשיבים כי לא נתקיימה פגיעה בפרטיות במובן של "הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע" – לפי הוראת סעיף 2(8) לחוק. זאת, משום שהפרסום אינו נוגע ל"עניינים הפרטיים" של המבקש אשר בחר

לחלק ספרי קודש בנחלת הכלל. עוד הם טוענים כי לא נכרת הסכם בין הצדדים. המשיבים סבורים כי גם אם נפגעה פרטיותו של המבקש, מתקיימת בענייננו ההגנה הקבועה בסעיף 18(3) לחוק, כיוון שהפרסום אמיתי ויש בו עניין לציבור. המשיבים מציינים בסיכומיהם המשלימים כי: "אכן, המשיב 4 יתכן ושגה עת אמר למבקש, מתוך מצוקה ופחד, כי התמונות יהיו לשימושו האישי בלבד. ייתכן והיה בכך טעם לפגם. ואולם, משגה זה אין בו כדי להוסיף או לגרוע מעילות תביעתו של המבקש".

החלטנו ליתן רשות ערעור ולדון בבקשה כאילו הוגש ערעור לפי הרשות שניתנה. דין הערעור להתקבל.

הפרת הסכם סודיות לגבי ענייניו הפרטיים של אדם

6. כפי שנבאר מיד, המייחד את מצב הדברים בענייננו הוא ההבטחה שנתן המשיב 4 למבקש. בסעיף 2 לחוק הגנת הפרטיות, המגדיר "פגיעה בפרטיות מהי", נכללים מצבים שונים המהווים פגיעה בפרטיות, וביניהם המצב הבא (סעיף קטן 2(8)):

הפרה של חובת סודיות לגבי ענייניו הפרטיים של אדם,
שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע

בסעיף קטן זה מצויים שלושה יסודות: הסכם מפורש או משתמע; בהסכם קבועה חובת סודיות לגבי ענייניו הפרטיים של אדם; הפרת החובה. היסוד שענייניו קיומו של "הסכם" מתקיים בענייננו. המשיב 4 הבטיח למבקש כי הצילומים מיועדים לשימושו האישי בלבד. בכך הוא מודה ואף מצייין כי "יתכן ושגה" בכך. זהו הסכם שלפיו מתחייב המשיב 4 שלא לפרסם ברבים את צילומו של המבקש על רקע תמונת הקיר האמורה. זוהי "חובת הסודיות" – כלשונו של החוק. העובדה שההסכם נערך בעל-פה, ברחוב, אינה פוגמת בתוקפו של הסכם זה – זהו הסכם רחוב שנערך בזמן אמת בעת שנלקחה תמונת רחוב. יתרה מכך, לפי לשון החוק די בקיומו של הסכם משתמע כדי לקיים את תנאי הסעיף. המשיב 4 הוא שבחר להבטיח את שהבטיח. הוא שנטל את ההתחייבות על עצמו. לא הוכח כי נתקיימו בענייננו נסיבות שיש בהן כדי להביא לבטלותה של התחייבותו. מתקיים בענייננו גם היסוד שענייניו "הפרה של חובת הסודיות" – זו הופרה בעת שצילומו של המבקש פורסם בעיתון.

7. האם חובת הסודיות שבהסכם נוגעת ל"ענייניו הפרטיים" של המבקש? יש להשיב על שאלה זו בחיוב. חוק הגנת הפרטיות אינו קובע הגדרה למונח "עניינים פרטיים". פרשנות המונח נדונה בע"א 439/88 רשם מאגרי מידע נ' ונטורה, פ"ד מח(3)

808 (1994)), שם נבחנה השאלה אם יצירת מאגר מידע של אנשים ותאגידים שמסרו המחאות ללא כיסוי מהווה פגיעה בפרטיות לפי סעיף 2(9) – הדן במצב שבו נעשה שימוש בידיעה על "ענייניו הפרטיים של אדם" שלא למטרה שלשמה נמסרה. באותו עניין אימץ השופט בכך פרשנות רחבה למונח "עניינים פרטיים" וקבע כי: "מובנם הטבעי והרגיל של המילים 'עניינים פרטיים' של אדם הנו כל מידע הקשור לחייו הפרטיים של אותו אדם, לרבות שמו, כתובתו, מספר הטלפון שלו, מקום עבודתו, זהות חבריו, יחסיו עם אשתו ויתר חברי משפחתו וכדומה". השופט שטרסברג-כהן פירשה את המונח באופן מצמצם יותר וסברה כי ראוי לתלות את מובנו בהקשר ובעובדות המסוימות של המקרה: "התשובה לשאלה מהו ענינו הפרטי של אדם, אינה חד משמעית, וכמו ביטויים רבים בהם אנו נתקלים בספר החוקים ובחיי היום יום, פרשנותם תלויה בהקשר ובמטרה לשמה נדרשת פרשנות זו". לשיטתה של השופטת שטרסברג-כהן, "יש וכל פרט ופרט בפני עצמו לא יהווה 'עניינו הפרטי' של אדם ואילו צירוף מספר פרטים והאינפורמציה המתקבלת מהם, תהווה עניין כזה".

8. המלומד אלי הלם, בספרו דיני הגנת הפרטיות 126-121 (2003), מציג טעם התומך בהענקת פרשנות רחבה למונח "עניינים פרטיים". לשיטתו, יש להבחין בין מידע הנוגע ל"צנעת הפרט" לבין מסגרת רחבה יותר של מידע שהיא בבחינת "ענייניו הפרטיים של אדם". הבחנה זו מבוססת על כך שחוק הגנת הפרטיות אינו אוסר על כל אדם לפרסם מידע הנוגע ל"ענייניו הפרטיים" של אדם, אלא מטיל איסור זה על קבוצת אנשים מסוימת ומוגדרת, שיש לה מעין "יחסים מיוחדים" עם מוסרי המידע: מי שמכוח דין חייב להימנע מהפרסום (סעיף 2(7)); מי שמכוח הסכם חייב להימנע מהפרסום (סעיף 2(8)); מי שעושה שימוש במידע למטרה שונה מהמטרה שהמידע נמסר לו (סעיף 2(9)). יחסים מיוחדים אלה – לשיטתו של הלם – מטילים נטל רב יותר על מקבלי המידע שלא לחשוף נושאים הנוגעים לפרטיו האישיים של מוסר המידע. לכן, בגדר המונח "ענייניו הפרטיים של אדם" יש לכלול גם מידע המצוי "במעגל החיצוני" של פרטיות האדם – כגון פרטי זיהוי והתקשרות וכן פרטים אישיים וייחודיים לאדם.

9. המסקנה כי צילומו של המבקש מהווה חלק מ"ענייניו הפרטיים" נגזרת מיישומן של כל אחת מן הגישות שפורטו לעיל. לפי הפרשנות הרחבה שהעניק השופט בכך למונח, צילום החושף את זהותו של המבקש, ובענייננו גם את עיסוקו באותה עת, נכלל בוודאי ב"ענייניו הפרטיים" של המבקש. לפי גישתו של המלומד הלם, נראה כי צילומו של אדם נכלל ב"ענייניו הפרטיים" של המבקש, שכן יש בו פרטי זיהוי ופרטים ייחודיים לאדם, והאיסור על פרסום מוצדק לאור "היחסים המיוחדים" המתקיימים בענייננו: התחייבותו של הצלם שלא לפרסם את הצילום. גם יישומה של הגישה

המצמצמת, תלוית ההקשר והנסיבות הקונקרטיות, לא תביא לתוצאה אחרת. לפי גישה זו, בהנחה שצילומו של אדם אינו מהווה בהכרח ובכל הנסיבות חלק מ"ענייניו הפרטיים", הרי שהצילום במקרה המונח בפנינו – אשר באמצעותו ניתן לזהות את המבקש, את השתייכותו המגזרית, את מיקומו ואת עיסוקו באותה עת – מהווה צירוף פרטים המהווה "עניין פרטי" בהקשר הספציפי.

מתקיימים איפוא בענייננו היסודות המנויים בסעיף 2(8) לחוק הגנת הפרטיות. משהגענו למסקנה כי פרטיותו של המבקש נפגעה, נדרשים אנו לבחון אם מתקיימת בענייננו ההגנה לה טוענים המשיבים – זו הקבועה בסעיף 18(3) לחוק.

ההגנה הקבועה בסעיף 18(3) לחוק הגנת הפרטיות

10. סעיף 18(3) לחוק הגנת הפרטיות קובע כי תהיה זו הגנה טובה אם :

בפגיעה היה ענין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות הענין,
ובלבד שאם היתה הפגיעה בדרך של פרסום - הפרסום
לא היה כוזב.

הצדדים חלוקים בשאלה אם "בפגיעה היה ענין ציבורי המצדיק אותה בנסיבות הענין". בית המשפט המחוזי השיב לשאלה זו בחיוב, לאחר שבחן את האיזון בין חופש הביטוי והאינטרס הציבורי בפרסום לבין הזכות לפרטיות. הקושי באופן ניתוח זה נעוץ בכך שהוא לא נותן משקל ראוי למרכיב המרכזי המייחד את המקרה שבפנינו – קיומה של הבטחה מצדו של המשיב 4 שלא לפרסם את הצילום. הבטחה זו אף שאיננה שוללת מניה וביה את תחולתה של ההגנה, משליכה בוודאי על מהות האינטרסים הציבוריים המעורבים ועל נקודת האיזון הראויה ביניהם. ראשית, קיים האינטרס הציבורי לשמור על העיקרון שלפיו "הבטחות יש לקיים". שנית, קיים אינטרס ציבורי בשמירה על הגינות עיתונאית. האינטרס האחרון – הוא גם ובמיוחד עניינה של העיתונות המבקשת לקיים יחסי גומלין פוריים עם מקורותיה. הצורך להגן על כל אלה מעמעם את אורו של "העניין הציבורי" שבפרסום. לא שוכנענו במקרה מיוחד זה בקיומו של "עניין ציבורי" שמצדיק את הפרת ההבטחה שניתנה למבקש ומצדיק את הפגיעה בפרטיותו. ככל שיתרחב תחום פריסתה של ההגנה במצבים כגון אלה שבפנינו, תתרוקן מתוכן הוראתו של סעיף 2(8) לחוק. לא לכך התכוון המחוקק בקבעו את ההגנה בסעיף 18(3). לא לכך מכוונת תכליתו של החוק (ראו עוד לעניין הגנה זו: הלם בספרו הנ"ל, בעמ' 231-236; עניין ונטורה הנ"ל, בעמ' 825-827).

מעבר לנדרש נציין כי גם השאלה אם היה כזב בפרסום שבענייננו אינה פשוטה. "הוצאתו" של המבקש, הנמנה על קבוצת מאמיני הדת החרדים, מן הסביבה הרגילה שלו והנצחתו כשהוא מזוהה בכגדיו, מגזרית, על רקע תמונה חושפנית של צעירה, מקשרת אותו שלא בטובתו אל עולם שבעיניו ובעיני בני קבוצתו הוא עולם אסור. השאלה המתעוררת כאן היא אם הצילום משקף מציאות אמת או עוות הנוצר בשל התרמות של מקריות. השאלה עשויה להתעורר גם במצבים דומים, אם כי לא זהים, כגון מצב שבו מבעד לעדשת המצלמה נקלט פוליטיקאי כשמאחוריו פרסומת ענק של המפלגה היריבה המוצמדת לדופנו של אוטובוס חולף. שאלה זו לא נדונה בערכאה דלמטה ולא נידרש אליה גם אנחנו.

11. משהגענו לתוצאה זו, לא מצאנו צורך להכריע בטענותיו של המבקש כי נתקיימה בענייננו פגיעה בפרטיות גם לפי סעיף 2(4). אשר לעילה מכוח חוק איסור לשון הרע, לא ראינו מקום להתערב בתוצאה שאליה הגיעו הערכאות הקודמות. זאת, גם מהטעם שלא נשתכנענו כי יש בפרסום כדי לפגוע במבקש בסטנדרט הנדרש כדי להקים לו עילת תביעה לפי חוק לשון הרע, ולמותר לציין כי בכגון דא כל מקרה ייבחן לפי נסיבותיו. ויאמר מיד, אלמלא ההבטחה שניתנה למבקש, ושהופרה, הרי שלטעמי היתה ידו של המבקש על התחתונה. אלמלא ההבטחה, היתה לדעתי 'גוברת ידו' של חופש הביטוי הן על הפגיעה בפרטיות והן על הפגיעה בשמו הטוב של המבקש.

הסנד

12. בית משפט השלום העמיד את סכום הפיצוי למבקש על סך של 30,000 ש"ח. מסכום זה הפחית בית משפט השלום סך של 10,000 ש"ח בגין "אשם תורם" שיוחס למבקש, כיוון שהוא בחר למקם את דוכנו בסמוך "לפוסטר הפרובוקטיבי". כאמור הדוכן הוצב בסמוך לחנות שבתוכה נתלה שלט הפרסומת, ומכל מקום, "אשם תורם" זה אינו נוגע לעניין ההסכמה שנכרתה בינו לבין המשיב 4. לכן, לאור ההנמקה המונחת בבסיס הכרעתנו היום, אין מקום להפחתת סכום הפיצוי ויש להעמידו על סך של 30,000 ש"ח.

הערעור מתקבל במובן האמור. פסק הדין של בית המשפט המחוזי מבוטל. פסק דינו של בית משפט השלום, לאחר תיקונו כאמור, ישוב למכוננו. המשיבים יישאו בהוצאות המשפט וכן בשכר טרחת עורך הדין של המבקש בסך של 10,000 ש"ח.

המשנה-לנשיאה

השופט י' אלון:

אני מסכים.

שופט

השופט א' גרוניס:

מסכים אני עם חברי המשנה לנשיאה, א' ריבלין, כי במקרה זה הופרה פרטיותו של המבקש, כאמור בסעיף 2(8) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981. עוד מוסכם עלי שלאור ההבטחה שנתן המשיב 4 למבקש ועקב הפרתה, אין תחולה בענייננו להגנה שבסעיף 18(3) לחוק.

איני רואה צורך, על כן, להביע דעה בשאלה מה היתה המסקנה המתחייבת אלמלא הופרה ההבטחה שניתנה למבקש.

שופט

הוחלט כאמור בפסק-דינו של המשנה-לנשיאה א' ריבלין.

ניתן היום, י"ב באב התשס"ח (13.8.2008).

שופט

שופט

המשנה-לנשיאה